JO. CASP. HAGENBUCHII

Professoris Linguarum, Graecae & Latinae,

DE GRAECIS THESAURI NOVI MURATORIANI MARMORIBUS quibusdam metricis DIATRIBA.

PHILEMON.

Ὅσαι τέχναι γεγόνασι, ταύτας, ὦ Λάχης,
Πάσας ἐδίδασκεν ὁ χρόνος, οὐχ ὁ διδάσκαλος.

TIGURI,

SUMTIBUS HEIDEGGERI ET SOC.

MDCCXXXXIIII.

DE GRAECIS THESAVRI NOVI MVRATORIANI MARMORIBVS quibusdam metricis DIATRIBA.

INSCRIPTIONVM antiquarum uſum atque præſtantiam ſi quis in doctrinæ hujus elegantiſſimæ ſtudiis haud mediocriter verſatus deprædicandam ſibi ſumeret, palmam eas numis antiquis non modo dubiam reddere, ſed prorſus præripere facili opera doceret. At ea adhuc fuit, neſcio quo fato, ſtudii nobiliſſimi infelicitas, ut, quum nullum artium ſcientiarumque ceterarum genus inveniatur, quod ſuis præceptis regulisque nondum ſit traditum & adſtrictum, unum hoc, quod antiquitatem omnem præclariſſime complectitur, & quaſi vetuſtatis omnis apex eſt, in ſyſtematis

formam, quamvis vel maxime vellet, cogi nondum potuerit. Scilicet non fabro laborem, sed fabrum labori adhuc defuisse. Satis habebant viri magni, & antiquitatis peritissimi, ipsos lapides literatos cum orbe erudito communicare. Quo isti autem modo intelligendi sint & explicandi, nunc hic, nunc illic, ut occasio ferebat, tradere commodius ipsis erat, quam filo quodam continuo, quæ ad universitatem rei epigraphicæ facerent, certis docere præceptis. Classicos saxorum antiquorum Collectores novimus hos fuisse: GRVTERVM auspiciis SCALIGERI, REINESIVM, OXONIENSES, SPONIVM, FABRETTVM, GVDIVM, DONIVM, & novissime MVRATORIVM. Quorum quique posteriores saxa a prioribus jam edita ne iterum darent, etsi sedulo cavisse velint videri, sæpe tamen *Reinesius* & *Gudius*, sæpiusque *Sponius*, *Fabrettus*, & *Donius*, inscii imprudentesque eosdem lapides repetiverunt. quid? quod eundem lapidem in eodem etiam opere iteratum passim invenimus. Neque vero ulla est Collectio Classica, in qua omne genus repetitiones majore copia occurrant, quam in *Muratoriana*. ita enim in ea esse erratum non sexcenties, sed millies, ipsasque Classes sine necessitate a celeberrimo hoc editore multiplicatas magnæ ei fraudi fuisse, studiumque eum epigraphicum antea jam satis implicatum longe intricatius reddidisse, deprehendi. idque ita fore, jam quarto abhinc anno, simul ac primum *Thesauri Muratoriani* Tomum Mediolano acceperam, ad amicum singularem *Ant. Franc.* GORIVM, publicum Historiarum Professorem, de priscis monumentis, judice *Iac. Phil. d'Orville*, æternum promeritum, epistola familiari Florentiam perscripsi. idemque clarissimo

mo atque doctisſimo I. I. BREITINGERO, collegii Profesſorii ſocietate mihi conjunctisſimo, cum quo jam a condiſcipulatu συμφιλολογεῖν jucundisſimum mihi ſemper fuit (quemque in vocum Græcarum originibus in Lingua Hebræa, quam publice inſigni cum fructu decem annos in utroque Tigurinorum Collegio docuerat, inveſtigandis mecum, quum Glosſarium N. T. Græco-Latinum adornasſem, certatim deſudasſe gratus agnoſco) in ſermonibus familiaribus aliquoties ſignificavi, pluribusque exemplis confirmavi, ab eodem ad conſcribendam edendamque Diatriben quamdam Epigraphicam numquam non incitatus, tandemque permotus. Neque hanc pulcerrimi operis ſui maculam non vidit ipſe editor præſtantisſimus MVRATORIVS, quum indices conficeret, Scaligeranis neque numero, neque bonitate pares. *Potisſimum*, inquit in præfatione Tomi IV. anno i. e. πέρυσι ſcripta, *ab honeſtis Viris ignoſcendum mihi ſpero, quod non paucas Inſcriptiones in hoc Opere dederim repetitas. —— Indicare autem Lectori, quænam fuerint bis editæ, ſuperfluum duxi. Ex indice Nominum id unusquisque, dum velit, intelliget.* Vtinam indicasſet. quotusquisque enim eſt, qui de ſingulis marmoribus ad indicem nominum deerrare rationibus ſuis commodum putet? ſique ad eum, quem indicat indicem, deflectamus, quoties nomina vel una literula tantum variant, ſpem noſtram illuſam dolebimus. Quæ liberius ita ſum prolocutus nulla lubidine obtrectandi nominis Muratoriani: quod

Semper honoratum (Muſæ voluiſtis) habebo.

Edendo enim Theſauro ſuo de literis antiquis immortaliter eſt meritus optimus MVRATORIVS,

Verum operi longo fas est obrepere somnum.
Atque ubi plura nitent in carmine, non ego paucis
Offendar maculis, quas aut incuria fudit,
Aut humana parum cavit natura. Quid ergo est?

Quod si, quantam voluntatem adjuvandi studii, quod in monumenta antiquitatis eruditæ in lapidibus scripta maximo cum fructu impenderetur, in me sentio esse; tantum mihi suppeteret otii & facultatis, de conscribendo Artis Epigraphicæ Systemate, nec non de adornanda Bibliotheca Epigraphica commentarer: singularum Collectionum Classicarum virtutes atque nævos enarrarem: quidquid adhuc prodiit lapidum literatorum, quo modo ad unum Indicum accuratissimorum, qui vicem commentariorum præstarent, Corpus posset reduci, exponerem: quæ in Collectionibus magnis nondum comparuerunt saxa, qua ratione novæ collectioni commodissime adservari; quo denique pacto sive jam edita, sive dehinc edenda, indies magis magisque quirent illustrari, panderem. quæ ne ego, qui saxum hoc plures jam annos non sine sudoribus multis volvo, inani jactatione protulisse cuiquam existimer, in memoriam velim revocari antiquissimum versum vicem proverbii, Gellio teste, celebratum,

Πολλάκι καὶ κηπωρὸς ἀνὴρ μάλα καίριον εἶπε.

Dum illa, quæ dixi modo, majoris operæ aliquando perficiantur ab eis, quos cura juvandi ornandique studii lapidarii

- - - - coquit, & versat in pectore fixa;

monebo quid tribus nunc verbis, quod interea temporis ad promovenda rei epigraphicæ commoda, ejusdemque proferenda pomœria egregie facturum esse videatur. Seculo nostro Diariorum

riorum literariorum feraciſſimo in edendo Diario Epigraphico, a quo alia omnia arcerentur, & procul abeſſe juberentur, regionum diverſarum viri aliquot, apud quos, ut apud illuſtrem Senatus Divionenſis Præſidem, literarum noſtrarum decus eximium, *Ioannem* BOVHIERIVM, curam illuſtrandæ antiquitatis epigraphicæ tantopere excubare vehementer lætamur, mutuas ſe operas daturos eſſe, communi conſilio ſi ſtatuerent, tam mihi videor videre, quam quæ oculis cernuntur, fore, ut utiliſſima hæc antiquitatis eruditæ pars longe certius conſtantiusque ſeſe habere incipiat.

Ἀλλ' ἤτοι μὲν ταῦτα θεῶν ἐν γούνασι κεῖται.

Quare ab his, quæ hactenus ſcripsi, abiens ad ea pergo, quæ paginis hisce agere conſtitui.

Vbi primum de Prosodia Græca τοῦ πάνυ SVICERI in uſum pubis ſtudioſæ post noſtrum N. T. Gloſſarium Gr. Lat. recudenda cogitavi, ſtatim ſubiit animum, quod in ea exempla Carminum Græcorum prorſus nulla dentur, Inſcriptiones quasdam metricas haud invenuſte poſſe ſubnecti. Hac mente diebus ſuperioribus ex celeberrimi *Lud. Ant.* MVRATORII, in interpretandis potiſſimum græcis epigrammatis raro Apolline dextro uſi, *novo veterum Inſcriptionum Theſauro* quasdam jam ſelegeram, quum cœpi lectitare *Miſcellanea Lipsienſia nova*, in quorum Voluminis I. Parte III. anno MDCCXLII. foras data p. 450 — 509. habetur *Io. Henrici* LEICHII *Lipsienſis Specimen notarum & emendationum ad Græcas Inſcriptiones, a cel. MVRATORIO editas.* quo doctiſſimi viri ſpecimine non ſine fructu & magna cum voluptate lecto tantum abest, ut meum mihi conſilium aut displicuerit, aut ex-

cusſum ſit: potius ad id maturandum & exequendum magis ſum incitatus. ita tamen, ut mutata nonnihil ejus ratione non Muratoriana tantum, ſed & Leichiana quædam ad examen vocari debere ſtatuerem. Omisſis itaque titulis aliis, de quibus agere pararam, ad quos vero LEICHIVS non eſt commentatus, dicam inpræſentiarum de nonnullis, ad quos MVRATORIVS adhæreſcit, & quibus lucem adferre alter ſtudet, mihi quoque ante lectam disſertationem Leichianam jam ſelectis. Si aptius quid dixero, gratiam me aliquam ab doctisſimis Duoviris initurum confido: ſi quæ conjecero, illis minus probabuntur, ab iisdem meliora & certiora edoceri magni beneficii loco habebo. Etſi præterea, ſpatiis nimis iniquis incluſus, lubentisſime nonniſi ad Editorum magnorum typos provocarem, quo amplior deque pluribus ſaxis disſerendi campus mihi fieret: lectorum tamen rationibus melius conſulendum ratus necesſitatem mihi video impoſitam, ejusdem ſæpe marmoris typos diverſos adducendi, ut legi & intelligi etiam ab iis posſim, quibus magnas & ſumtuoſas admodum Inſcriptionum Collectiones, quæ noſtris quidem certe in oris ſunt rarisſimæ, evolvere non licet. In iis vero, quæ de aliis ſaxis dicenda inter malleum, quod ajunt, & incudem ſe dabunt, citare ſaxa, non producere, interdum ſatis mihi erit. neque dubito, fore, qui nonnulla a me adducenda levia nimis esſe judicent: ſed hos velim perpendere, non eadem omnibus levia aut gravia videri: in primis autem, quæ exilibus exemplis tradendi occaſio ſubnata eſt, aut arrepta, eadem me, ſi locus exſpatiandi datus fuisſet, exemplis illuſtribus, & quæ magni esſe momenti ipſi concederent,

firmata

firmata producturum fuisse. Res itaque ipsas ponderent, quamvis levioribus exemplis præceptas aut provocatas.

INSCR. I. MVRAT. *pag.* 1704. *num.* 7.

Romæ, in domo Puritæ. Ex Ligorio.

ΘΕΟΙϹ ΚΕΟΝΙΟΙϹ
ΝΥΝ ΒΑϹΙΛΙΟΙϹ
ΕΓΩ ΒΡΕΦΟϹ
ΑΙΛΙΝΟΝ ΩΔΕ
ΜΑΚΡΕΙΝΟϹ
ΠΑΤΡΟϹ ΜΑ
ΚΡΕΙΝΟΥ
ΓΛΥΚΕΡΑϹ
ΜΗΤΡΟϹ ΜΗΤΕ
ΚΟΥϹΗϹ Φ ΟΚΤΩ
ΕΤΗ ΠΛΗϹΑϹ ΠΡΟϹ ΤΟΥ
ΤΟΙϹ ΜΗΝΑ ΕΒΙΩ. Α.

Vtcumque potui, hæc ita verti: vitiata quippe sunt Græca:

Diis Manibus,
Nunc Regibus (meis).
Ego Puer
Luctuosus Heic
(jaceo) *Macrinus.*
(una cum) *Patre Ma-*
crino,
(et) *Glyceria*
Matre . . . .
. . . . . Octo
Quum Implessem Annos Iuxta Ip-
sos, Mensem Vnum (ipsis) *Supervixi.*

Hæc, nihilque præterea, MVRATORIVS: cujus missis omissis commissa vide. ΒΑϹΙΛΙΟϹ, vel Βασίλειος, (Ι sæpe pro ΕΙ in græcis saxis, & vicissim ΕΙ pro Ι) proprium pueri nomen, quia in terminatione habet tertium Ι oscitanter intru-

 sum,

ſum, perinde accepit, ac ſi βασιλεῦσι, *regibus*, legeretur, novumque credidit Deorum Manium epitheton. Pueri parentes una cum filio ſepultos finxit, quum μετὰ nusquam compareat, deceptus, ut puto, verſus penultimi ultimique verbis πρὸς ἔτεσι, quæ ad parentes male retulit. De epigrammate hoc LEICHIVS pag. 497. hæc habet: *A* Ligorio *non ſatis accurate deſcriptum, quod* pag. 1704. *editur, ſepulcrale monumentum, ita legendum ſupplendumque videtur:*

Θεοῖς καταχθονίοις. Νῦν Βασίλειος
Ἐγὼ βρέφος αἰμνὸν
Ὧδε Μακρεῖνος πατρὸς Μακρείνου
Γλυκερᾶς μητρός με τεκούσης
Ὀκτὼ ἔτη πλήσας
Πρὸς ἔτεσι μῆνα ἴδιον α

Diis manibus. Nunc Baſilius
Ego, puer luctuoſus
Hic Macrinus (jaceo) Patris Macrini,
Glyceræ matris, quæ me peperit.
Octo cum implevisſem annos,
Menſem præterea unum vixi.

LEICHIVM duodecim *Muratorii* lineas in ſex vides contraxisſe, chartæ perituræ parcentem. verſu ejus 2. & 3. αἰμνὸν ὧδε vitia operarum ſunt, pro αἰλινὸν ὧδε. Θεοῖς καταχθονίοις emendare ſupervacaneæ curæ eſt. Vt in titulis Latinorum ſepulcralibus formula initialis DIIS MANIBVS, interdum integre exſcripta, longe autem ſæpius initialibus tantum vocum literis D. M. notata, notisſima eſt: ita Græcorum fuisſe formulam Θεοῖς Καταχθονίοις nemo neſcit, eamque nunc extenſe ſcriptam, nunc nonniſi ſiglis Θ. K. indicatam. Scaliger indice primo Gruteriano quatuor exempla adduxit, quorum tria plene exſcriptam, unum

unum siglis tantum expressam formulam hanc dat. Θεοῖς καταχθονίοις. 98: 6. 326: 1. 680: 2. 946: 3. hæc in Holtheniana horum indicum editione ita occurrunt Θεοῖς καταχθονίοις. 98: 6. 316: 1. 680: 2. Pro 316: 1. corrigendum esse 326: 1. monuit Holthenus in præfatione sua. At quartum quoque saxum a Scaligero adductum, ab Holtheno, quod numeri 946: 3. fallebant, subtractum esse, in Holtheni editione indicio nullo liquet. quo exemplo, cujus similia sunt, quoties in pluribus Scaligeri saxis eadem voce adlatis, veri & falsi numeri una occurrunt, cognoscas, quo loco habenda sint hæc ejusdem præfationis Holthenianæ verba. *Quoties offendi, quæ nulla mea arte emendare valui, spatium reliqui, implendum tibi, cum in ea incideris, quæ me fugerunt.* Pro vitiosis Scaligeri numeris 946: 3. demto centenario numero 846: 3. restitui oportere mihi jam pridem notatum, quum Scaligeri indices utriusque editionis inter se contuli. Etsi autem maxime solita sit formula Θεοῖς καταχθονίοις, eam tamen pro Θεοῖς χθονίοις in saxo nostro reponi minime est opus. Θεοὶ enim χθόνιοι iidem, qui καταχθόνιοι. Ex probatissimis auctoribus græcis magno id adparatu jam adstruxit H. Stephanus in Thes. Ling. Græcæ T. IV. p. 520. C. D. E. qui quum hoc nobis otium, fecerit, græca marmora ad eandem rem advocabimus.

Χθόνιον βασιλῆα, vel βασιλέα, nominat marmor Herodis Attici a Casaubono prius, qui Herodem inde *regem* Musis invitis procudit, postea a Salmasio, qui *inferum regem* Plutonem intelligendum optime docuit, eruditissimis libellis illustratum, datum quoque ex αὐτοψίᾳ a Spon. Misc. p. 322. Χθονίων Θεῶν mentio etiam in geminis columnis ejusdem Herodis Attici, a Salmasio

masio hac quoque de caussa memoratis. quarum nos alteram pro ea copia i. e. pro inopia, quæ in typographeis est, damus, ut possumus, quando, ut volumus, minime licet. damus spatium compendifacturi versibus continuis quinque aut sex, quæ columnæ dant versibus brevioribus XXII. aut XXVII. ODENI ΘEMITON METAKINESAI EK TO TPIOΠIO HO ESTIN EΠI TO TRITO EN TEI HODOI TEI AΠΠIAI EN TOI HERODO ATΓROI O ΓAR LOΙON TOI KINESANTI MARTVS DAIMON ENHODIA KAI HOI KIONES DEMETROS KAI KORES ANAΘEMA KAI ✠ΘONION ΘEON. Hæ columnæ etsi in Grutero exstent 27: 1. & Scaligero materiam dederint digressionis doctissimæ, quam Animadversionibus in Eusebium intexuit, de literarum Ionicarum origine; idem tamen Scaliger χθονίων θεῶν indice Gruteriano primo, seu Deorum, ex Grut. 27: 1. non meminit. Quas modo memoravi columnas duas, in iis non χθονίων, sed καταχθονίων θεῶν legendum esse, ecquis est, quin existimet, si inciderit in MVRATOR. 99: 2. ubi columnarum illarum alteram *E Clariss. P. Montfauconio* dans planissime exhibet KATAXΘONIΩN ΘEΩN, hancque notam subjicit. *Jam pridem hanc ediderat Gruterus pag. 27. num.* 1. *Correctiorem postea dedit Montfauconius, insignis Græcæ linguæ, & eruditionis Græcæ magister.* Hoc tanto magistro num dubitabimus Gruteri textum sollicitare, eumque contra ἀκόλουθον Smetium (pagina operis Smetiani quinta aversa num. 3.) corrigere? Musæ id omnes prohibessint. vetat etiam quam maxime *Montfauconius* ipse, qui in Palæogr. Gr. lib. II. cap. IV. pag. 135. ambas Herodis Attici columnas æri incisas sistens ✠ΘONION ΘEON omnino dat, quomodo & Gruteri typus Smetianus habet, ad ἀρχέτυπον ipsum descriptus.

ſcriptus. Pag. demum 141. *Montfauconius*, quo modo inſcriptio illa, priſcas Ionicas literas referens, columnis inciſa, vulgari conſcribendi genere legi debeat, characteribus græcis minoribus ſic exprimit, Ὀυδενὶ θεμιτὸν μετακινῆσαι ἐκ τοῦ Τριοπίου, ὅ ἐστιν ἐπὶ τῷ τρίτῳ ἐν τῇ ὁδῷ τῇ Ἀππίᾳ, ἐν τῷ Ἡρώδου ἀγρῷ. Ὀυ γὰρ λώϊον τῷ κινήσαντι. Μάρτυς Δαίμων Ἐνοδία, καὶ οἱ κίονες Δήμητρος καὶ Κόρης ἀνάθημα καὶ καταχθονίων Θεῶν. Abeunt in nonnullis lectiones Montfauconii ab lectionibus Scaligeri in Animadv. Euſebianis p. 110. inprimis etiam in voce, qua de agimus: quod enim Scaliger χθονίων, Montfauconius καταχθονίων expreſſit, mox hanc facti ſui rationem dans. (O in his columnis ubique ponitur, Ω nunquam: cet.) *Quodque ſingularius eſt* κατα *compoſitum cruce deſignatur hac ratione* ✠ΘΟΝΙΟΝ *pro* καταχθονίων, *inferorum, vel manium; ubi etiam vides literam* X *omitti.* Quibus ſua hæc probat Montfauconius, ii num magis ægre ſibi patientur perſuaderi, eodem modo in ſaxo Ligoriano, ΚΘΟΝΙΟΙϹ exhibente, κατα præpoſitionem in voce compoſita initiali litera K ſola deſignari: ibi etiam nos videre literam X omitti. ita pulcerrime exiret Leichianum καταχθονίοις. Sed extra jocum; nondum adduci poſſum, ut credam, in viæ Appiæ columnis, omnes ad unam voces literis ſuis omnibus plene exſcriptas habentibus, unum ✠ΘΟΝΙΟΝ duplici anomalia deformatum eſſe; tum ſigla alibi nuſquam invenienda, ✠ pro ΚΑΤΑ; tum omiſſione literæ X, quæ ſine flagitio omitti non poterat. Quum *Montfaucomius* ipse cum iis faciat, qui credunt, Herodem Atticum virum doctum, & antiquitatis amantem, qui tempore Trajani & ſubſequentium Auguſtorum diu floruerit (conſulatum etiam Romæ geſſetit anno V. C. 895. poſt

C. N. 143.) curasse, ut inter alias inscriptiones, in villa sua Triopia erectas, hæc etiam, priscas Ionicas literas referens, columnis incisa emineret: cur a nobis non impetremus, neque ✠ esse compendium τοῦ ΚΑΤΑ, neque Χ esse omissum, sed ✠ sistere formam antiquam τοῦ Χ, a quo nonnisi situ differat? Ita ✠ΘΟΝΙΟΝ erit legendum χθονίων, quo modo ante Montfauconium agnitum lectumque est, non καταχθονίων. ob quem errorem *Montfauconius* pœnas jam dedit strenuissimo antiquitatis græcæ vindici Edm. Chishullio in Commentario ad Inscriptionem Sigeam antiquissimam βυστροφηδὸν exaratam recuso Tom. IV. Thes. Mur. p. 2107. §. VI. exeunte. & p. 2111. §. XII. extremo, Χ *certe*, inquit Chishullius, *ab initio quatuor rectis angulis coibat, testante id & nostro* (*Sigeo*, cujus typum elegantissimum in ære incisum dederunt quoque in Inscriptionum Gudianarum Appendice præfationis) & *Herodiano lapide. Sed diu jam exolevit rectangula ejus forma, & in decussatam mutata abiit.*

De præstantissimo hoc Herodis Attici epigrammata literis antiquis inciso oscitans hallucinatur MVRATORIVS. Primum, quæ Montfauconius literis parvulis charactere communi dederat explicandi gratia, nonnisi literis majusculis, quas vulgo VERSALES vocant, excusa pro ipsa columnarum scriptura obtrudit, eaque correctiore, quam quæ esset in Grutero, ubi e Smetio ad ipsum archetypum descripta datur. Deinde ἀβασανίστως Montfauconiana ἐπὶ τῷ τρίτῳ in textu retinet ΕΠΙ ΤΩ ΤΡΙΤΩ, errore Montfauconii non animadverso. Montfauconius ipse notavit, in hac inscriptione diphthongum ου numquam occurrere, verum pro ea Ο tantum poni: in eadem dativum casum ῳ per ΟΙ exarari. quis ergo non

non videat Montfauconii ἀβλεψίαν, quod in columnis est ΕΠΙ ΤΟ ΤΡΙΤΟ legentis ἐπὶ τῷ τρίτῳ, quum legendum sit, ut a Scaligero ad Euseb. optime lectum est, ἐπὶ τοῦ τρίτου. at, quod mireris, eidem Scaligero, hæc ad unguem docto, idem qui Montfauconio error obrepsit: indice enim 19. (quem, uti ceteros Gruterianæ illius editionis indices, non judicio eruditioneque minori, quam labore esse confectum, summus harum rerum arbiter G. I. *Vossius* in Aristarcho suo judicavit: & magnus *Casaubonus* ad indicem 19. provocans, *Vide*, inquit, *caput XIX. Indicis Thesauro Gruteriano adjecti magno sane literarum bono: etsi pauci hodie utilitatem ejus Herculei laboris intelligunt.*) hæc dedit Scaliger: Ο ἀντὶ τοῦ Ω. ΕΠΙ ΤΟ ΤΡΙΤΟ, ἐπὶ τῷ τρίτῳ. 27: 1. Holthenus nil mutavit: quum illa delere, in exemplisque τοῦ Ο ἀντὶ τοῦ ΟΥ & hoc intexere debuisset, Ο ἀντὶ τοῦ ΟΥ. ΕΠΙ ΤΟ ΤΡΙΤΟ, ἐπὶ τοῦ τρίτου. 27: 1. Eundem errorem parum cavit acutissime cernens Chishullius: etsi enim ad lapidem Sigeum commentans, Tom. IV. Thes. Mur. p. 2106. §. IV. ineunte, eruditissime præcipit de illo antiquitatis non ignobili indicio, quo genitivi casus in ου nunc recte terminati, per ο nudum perpetuo efferantur in monumento Sigeo, huicque per omnia suppare Herodis Attici, ἀρχαῖα γράμματα curiose & critice imitati: mox tamen p. 2107. §. V. columnam Farnesianam alteram scriptura recentiore exponens & ipse, dat ἐπὶ τῷ τρίτῳ, ἐν τῇ ὁδῷ τῇ Ἀππίᾳ, ἐν τῷ Ἡρώδου ἀγρῷ. hoc enim modo suspicor legi in editionibus librorum Chishullii in Britannia & Belgio curatis: quarum nullam habeo, sed tantum Mediolanensem: in qua hæc paucula sex mendis fœdata, videlicet circumflexis tribus neglectis, tribusque voculis subtra-

ctis,

ctis, hunc in modum excusa dantur, ἐπὶ τῷ Τρί-τῳ, ἐν τῇ Ἀππίᾳ τῷ Ἡρώδε ἀγρῷ. Si Chishullius ipse vere dedit, quod tamen vix puto, ἐπὶ τῦ Τρίτυ, tum vero operæ Mediolanenses gravius omnino peccarunt, flagitio suo injuriam ipsi Chishullio facientes. Sed pergendum nobis est, dicendumque porro, de Muratoriana ἐκδόσει columnæ Herodis Montfauconianæ. Mediolani soloece datum est ΕΝ ΤΗ ΗΡΩΔΟΥ ΑΓΡΩ, pro veris Montfauconianis ἐν τῷ Ἡρώδυ ἀγρῷ. tum οἱ κίονες Montfauconii corruptum in ΟΥ ΚΙΟΝΕΣ. Postremo de inscriptionis loco, quem ipsa Inscriptio docet fuisse ΕΠΙ ΤΟ ΤΡΙΤΟ ΕΝ ΤΕΙ ΗΟΔΟΙ ΤΕΙ ΑΠΠΙΑΙ, ἐπὶ τῦ τρίτυ ἐν τῇ ὁδῷ τῇ Ἀππίᾳ, *ad tertium* (lapidem) *in via Appia*, inprimis ridiculus est MVRATORII error: præfixit enim, *Athenis in columna.* At Gruterus (quem citat *Muratorius*, & ex quo sapere poterat) optime ex Smetio: *In duabus columnis* via Appia, *apud sepulchrum Metellæ repertis*, *atque* in hortos Farnesianos *translatis.* Natus hic error *Muratorii*, Athenas pro Roma ponentis, ex eodem capite IV. Montfauconii, in quo cum duæ inscriptiones Atherienses Jonico veteri charactere conscriptæ referantur, bonus MVRATORIVS columnas Farnesianas Athenis extare dormitans scripsit. Nos Athenis, quo inviti sumus devecti, Romam remigramus ad saxum Ligorianum.

Scaligerum Χθονίων Θεῶν supra diximus indice primo nullam habuisse rationem: idem vero nobis laudandus est, qui non neglexerit eodem indice Deorum dare

Θεοῖς Χθονίοις 672: 13.

quem Gruteri locum si evolvas, videbis, quod MVRATORIVM & LEICHIVM fugit, Ligo-

rianum

rianum ſaxum a Grutero jam datum. Neque miror, MVRATORIVM id neſcivisſe: indice enim Scaligeri primo id adlatum non cogitarat: & indice græco 23. Scaligeri, ſeu nominum, ex Gruteri 672: 13. ne γρὺ quidem adductum in editione Gruteri priore. qua in edendo Theſauro novo uſum esſe MVRATORIVM, ne conſulta quidem editione Gruteri poſteriore (cujus in Tomi IV. præfatione demum meminit) pluribus, iisque inſignibus documentis mihi conſtat. Ex altera editione facillime potuisſet cognoſcere, quod ex Ligorio dederit, ineditum non esſe. Holthenus enim quo dixi indice 23. hæc de ſuo adjecit:

Βατίλειος. 672: 13. *not.* Βασίλιος. 672: 13.
Γλύκεερα. 673: 13. *not.* Γλώκερα. 672: 13.
Μακρεῖνος. 672: 13.

Poſt γλύκεερα (immo penacute γλυκέερα, quia α hoc fœmininum longum eſt, aut acute γλυκερὰ, eademque ratio in altera ſcriptura corrupte ω pro υ habente) numeri Holtheniani 673. unitate demta corrigendi ſunt in 672: 13. *not.* Ex his ſupplementis quinque, quæ Holtheni induſtria adpoſuit, duo esſe Holtheni, addita vox *not.* quam in priore editione nusquam invenias, docet. at reliqua tria Scaligeri an Holtheni ſint, niſi accurate collata editione utraque, nullo indicio cognoſcas. id quod in indicibus Scaligeri ab Holtheno caſtigatis auctisque ſæpisſime contingit. Pro Βατίλειος & Βασίλιος rectius, meo judicio, Βασίλειος Μακρεῖνος, & Βασίλιος Μακρεῖνος Holthenus dedisſet: puer enim hic *Baſilius*, uſus præterea & patris ſui *Macrini* nomine, ſimul eſt dictus *Baſilius Macrinus.* vel, quia ordinem nominum in ſaxo metrico minus esſe obſervatum

existimare possumus, *Macrinus* cognomento *Basilius*: quod infra ad Insc. III. forte tangendi occasio erit. Nunc operæ est, typum Gruteri ex ed. sec. adferre; tum ut de supplementis Holtheni certius constet, tum ut cum Muratoriana ἐκδόσει conferatur.

Romæ ad theatrum Marcelli, in pariete domus privatæ, arula marm.

ΘΕΟΙϹ ΧΘΟΝΙΟΙϹ
ΝΥΝ [1]ΒΑϹΙΛΙΟϹ
[2]ΕΓω ΒΡΕΦΟϹ
ΑΙΛΙΝΟΝ [3]ωΔΕ
ΜΑΚΡΕΙΝΟϹ
ΠΑΤΡΟϹ ΜΑ
ΚΡΕΙΝΟΥ
[4]ΓΛωΚΕΡΑϹ
ΜΗΤΡΟϹ [5]ΜΗΤΕ
ΚΟΥϹΗϹ ΟΚΤω
[6]ΤΗ ΠΛΗϹΑϹ ΠΡΟϹ[7]ΜΗ
ΤΟΙϹ ΝΗΝΑϹ Β. ΜΥ. Α

Vidit Smetius.

1. ΒΑϹΙΛΕΙΟϹ Scal. 2. ΕΓΩ Scal. 3. ΩΔΕ Scal. 4. ΓΛΥΚΕΡΑϹ Scal. 5. ΜΕ ΤΕΚΟΥϹΗϹ Scal. 6. ΤΕ Scal. 7. ΤΕϹϹΑΡϹΙΝ ΕΝΙΑΥΤΟΙϹ. ΜΗΝΑϹ. &c. Sic supplevit & emendavit Scal. Hæc Grut. 672: 13. Gruteri textus desumtus ex Smetiano opere p. 130. n. 19. Notulas depromserunt, qui editionem secundam curarunt, ex Gruteri Addendis, quorum auctorem esse Gruterum ipsum Holthenus pertendit: at Scaligero adscribit P. Burmannus. quædam in eis Gruteri, alia Scaligeri esse, ipse observavi: de quo agendi locus nunc non est. Notulam secundam & tertiam omittere potuissent. De figura enim τῦ ω seu Ω nihil traditur ad hoc saxum in Grut. Add. Notula quarta vitio

vitio laborat typographico ΓΛΥΚCΕΡΑC pro ΓΛΥΚΕΡΑC. Ex notula tandem ſexta putes Scaligerum epigramma poſt ΜΗΝΑC non finiiſſe; quo autem modo Β. ΜΥ. Α acceperit, non traditur. In ipsis Gruteri Addendis (quæ quum non digne ſatis ſuis quælibet locis videret data Holthenus, in ed. quoque ſec. integra ut recuderentur, auctor merito typographo fuit) hæc habentur. *Pag.* 672: 13. Νῦν Βασίλειός ἐγὼ βρέφος αἴλινον ὧδε Μακρεῖνος Πατρὸς Μακρέινου γλυκέρας μητρός με τεκούσης, Οκτὼ τε πλήσας πρὸς . . . . . . ΑΥΤΟΙΣ μῆνας. *ſuppleo*, πρὸς τέσσαρσιν ἐνιαυτοῖς. Auctor obſervationis hujus, ſive Gruterus, ſive Scaliger, totum epigramma transſcribens, quomodo judicabat id conſtituendum esſe, neque &c. in fine adjiciens, quod in notula ſexta factum vidimus, ultima textus Gruteriani Β. ΜΥ. Α ut inutilia reſecanda, credo, duxit. Metricis legibus adſtrictum hoc epigramma nemo adhuc obſervavit: non MVRATORIVS, non LEICHIVS: non *Holthenus*, qui indice ſuo XXV. ſeu Carminum, quem indicibus XXIV. Scaligeranis laudando conſilio ſuperaddidit, ſaxum noſtrum non retulit. Num vero poteſt dubitari, in prioribus ſaxi hujus hos duo hexametros legi?

> Νῦν Βασίλιος ἐγὼ βρέφος ἄιλινον ὧδε Μακρεῖνος,
> Πατρὸς Μακρέινου, Γλυκερᾶς μητρός με τεκούσης,
> Ὀκτὼ *cet.*

Quumque in Addendis Gruteri tum vocem Πατρὸς, tum vocem Ὀκτὼ, literis majuſculis (quales in verſuum initiis dari ſolent, unde & VERSALES typographorum παῖδες vocant) ſcribi videam, in cogitationem venio, divinum Scaligerum verſus tres conſtituisſe, Gruterum autem, cui jus a Scaligero datum novimus Scaligera-

ligeranis ut suis utendi, non animadversa heic metrica ratione, Scaligerana leviter interpolasse, quum ipsius Scaligeri manus forte dedisset,

'Οκτὼ πλήσας πρὸς τέσσαρσ' ἐνιαυτοῖς μῆνας.

Ita enim hexameter exit quinto pede Spondæum admittens. Quomodo se hæc habeant, de restituendo versu tertio restat ut dicamus: quem aliter sese habuisse in saxo typus Ligorianus docet. *Nemo neget, qui Ligorii Opera MSta vidit, quin ille satis peritus ac diligens fuerit in exscribendis Antiquitatibus. Certe Smetio, a quo Gruterus hæc habuit, Ligorius ætate præcessit; quo tempore characteres lapidis visibiliores esse potuerunt.* quæ MVRATORII, æquissimi de Ligorii laboribus judicis, verba ad aliud monumentum prolata mea heic facere non dubitavi. Priora saxi rectius a Smetio exscripta sunt, quam ab Ligorio. ΚΘΟΝΙΟΙC si a lapicida esset, observatione esset dignum, ut alia ejusdem κόμματος, Κ pro Χ habentia, quorum quædam ab LEICHIO p. 508. ad Καῖρε pro Χαῖρε commentante adlata sunt. at quum ex Smetio constet, quadratarium rite ΧΘΟΝΙΟΙC dedisse, cujus negligentiæ ΚΘΟΝΙΟΙC imputabimus? num culpæ proximus Ligorius, saxi exscriptor? num MVRATORIVS Ligorii descriptor? qui si in Ligorio Κ invenit pro Χ, supra Κ τὸ *sic* adpingere potuisset. num denique peccarunt typothetæ aut correctores Mediolani? postrema data sunt pessime a Smetio, bene vero ab Ligorio, neque tamen optime. Ligorii ΜΗΝΑ ΕΒΙΩ. Α. *Leichius* emendat ΜΗΝΑ ΕΒΙΩΝ Α. verissime quod ad sensum. requiritur enim non persona tertia ἔβιω, sed utique prima ἐβίων. At lectione LEICHII jugulatur versus, cui videmur mederi posse leni medicina, legendo

'Οκτὼ

Ὀκτὼ ἔτη πλήσας, πρὸς τοῖς μῆνα βίωσα,
aut μῆν' ἐβίωσα. Μῆνα solum, non adjecto α. i. e. ἕνα, idem esse, quod μῆνα α seu ἕνα, exemplis pluribus adferendis docerem, si necesse esset. uno ero contentus. NOME VIXIT ANNO ET MENSIBVS VIII DIEBVS XII. quem titulum, in suburbio Hispalensi vulgo *el Tablado* A. 1565. repertum, adhuc ineditum dicit LEICHIVS p. 496. Sed fallitur. editus jam pridem legitur in Fabretto Insc. p. 146. n. 174.

INSCR. II. MVRAT. *pag.* 1450. *n.* 1.

Romæ apud Marcum Milesium. Ex Donio.

ΤΗΝ ΔΙΟϹ ΑΜΦΙΠΟΛΟΝ ΜΕ ΧΕΛΕΙΔΟΝΑ ΤΗΝ ΕΠΙ ΒΩΜΟΙϹ
ϹΠΕΝΔΕΙΝ ΑΘΑΝΑΤΟΝ ΓΡΙΙ ΤΝ ΕΙΙΙϹΤΑΜΕΝΑΝ
ΓΤΕΚΝΟΝ ΑϹΤΟΝΑΧΤΟΝ ΕΧΕΙ ΤΑΦΟϹ ΟΥΤΑΡΑ ΜΑΧΡΟϹ
ΔΗΙΜΟΝΕϹ ΗΜΕΤΕΡΗΝ ΕΒΛΕΠΟΝ ΕΥϹΕΒΙΗΝ

DIS MANIBVS CHELIDONIS SA......
FLORIA CHELIDON
VIXIT ANNIS LXXV
IN. AGR. P. XIV. IN. FR. P. XII
H M H N S

Ex hocce Græco Tetrasticho, descriptoris imperitia vitiato, colligere potes, *Chelidonem* hanc ad *Aras Iovis Ministram*; seu sacerdotem *libamina* præstitisse, & *prole fæcundam*, ac *ætate plenam* in hoc *profundo tumulo* fuisse demum conditam. Hæc MVR. carmen ipsum neque emendare, neque totum interpretari ausus. Ausus utrumque sed avibus infaustis LEICHIVS p. 487. cui lin. 2. Σπένδειν ἀθανάτων γῆρυν ἐπισταμένην, lin. 3. οὐδ' ἄρα μάκρες, pro μάκαρες legendum; totum vero Epigramma ita convertendum;

Iovis ministram Chelidonem, quæ in aris
Deorum libare vocem guara erat,

Felici prole gaudentem, lugentibus omnibus, tumulus tenet. Non igitur beati
Dei pietatem nostram respexerunt,

In secundo versu ad χελιδόνος nomen, quod proprie hirundinem significet, alludi: --- Forte etiam ad morem antiquorum, linguas hostiarum Diis offerentium, respici videtur. Saxum hoc nonnisi *ex Donio* dat MVRATORIVS. Ego vero ad laboriosissimum Inscriptionum Donianarum editorem jam anno MDCCXXXX scripsi, in MVRATORII opus opus Donianum magnam partem transfundi me non posse non indignari, non quidquam caussæ videntem, cur Donianos GORII sudores MVRATORIVS non eodem loco habuerit, quo Gruteri, Reinesii, Sponii, atque Fabretti. Neque comparato MVRATORII Thesauro, cujus Doniana merce farcti pretium est adauctum, inscriptionum antiquarum studiosiores Doniano opere bene carere, luculenter potest demonstrari. cujus documentum dedi triennio abhinc in quadam epistola ad clarissimum Basiliensium Professorem BECKIVM missa. & vel saxum nostrum idem docebit, si Donianum ejus typum videris: cujus in syntagmate Doniano inveniendi viam clausit MVRATORIVS, Gruteri aliorumque negligentiam potius, quam minime obscuram, simul utilissimam, Reinesii diligentiam in citandis auctorum, unde saxa depromta sunt, locis æmulatus. Multum id negotii sæpe facessere doctis viris, fontes adire, suisque magis oculis quam aliorum narrationibus credere solitis, quis ambigat? qui ambigit, cognoscat, quid usu venerit eruditissimo Iac. Phil. d'ORVILLIO. *Quomodo*, inquit, (Diatr. in Insc. quasdam, Tomo III. Misc. Obs. crit. nov. in annum 1741. p. 102.)

a Donio

a Donio sit proditus hic lapis (Sylloges Gudianæ 90: 3.) *quem Muratorius in Thesauri nuper proditi Tomo primo p.* 236. *n.* 3. *ceu ex Donio laudat, dicere non habeo: quum in sylloge ejus non invenerim, nec alios docti hujus antiquarii libros hac de causa pervolutare animus ferat.* Non inventum lapidem in opere Doniano non miror: cujus, æque ac nostri, in indicibus GORII Donianis nulla facta sit mentio. Quantillum operæ fuisset, pag. 236: n. 3. Muratorium dare *Ex Donio p.* 557. *n.* 18. ubi d'Orvillianus lapis ex ἀυ7ο-ψία Donii datur: & pag. 1450. n. 1. eumdem scribere *Ex Donio p.* 558. *n.* 24. ubi noster lapis hunc in modum datur.

Apud Martium Milesium Tabula ornata coronide, & circumquaque myrtea corolla.

ΤΗΝ ΔΙΟΣ ΑΜΦΙΠΟΛΟΝ ΜΕ ΧΕΛΕΙΔΟΝΑ ΤΗΝ ΕΠΙ ΒΩΜΟΙΣ
ΣΠΕΝΔΕΙΝ ΑΘΑΝΑΤΟΝ ΓΡΗ ΤΝ ΕΠΙΣΤΑΜΕΝΑΝ
ΕΥΤΕΚΝΟΝ ΑΣΤΟΝΑΧΗΤΟΝ ΕΧΕΙ ΤΑΦΟΣ ΟΥΓΑΡΑ ΜΑΤΡΩΣ
ΔΗΙΜΟΝΕΣ ΗΜΕΤΕΡΗΝ ΕΒΛΕΠΟΝ ΕΥΣΕΒΙΗΝ

DIS MANIBVS CHELIDONIS SA
FLORIA CHELIDON L
VIXIT ANNIS LXXV
IN. AGR. P. XIV. FR. P. XII
H M H N S

Muratoriano typo Donianus quid intersit? Præcipua quædam tangimus. ΑΣΤΟΝΑΧΗΤΟΝ *Muratorius* & *Leichius* corrumpunt, dantes ille ΑΣΤΟΝΑΧΤΟΝ, hic ἀστοναχθον. pejus etiam vertunt, alter *ætate plenam*, alter *lugentibus omnibus.* Immo ἀστονάχητος, ου, ὁ, ἡ, significat *non gemens, non gemebundus*, i. e. cui tranquilla & placata omnia fluunt, minime miser. idem quod ἀστένακτος, ut στενάζω & στοναχέω idem significant. Ignota adhuc fuit Lexicis græcis vox ἀστονάχητος, qua ex

carmine Doniano poterunt augeri. ΜΑΧΡΟC *Muratorium* ipsum dedisse τὸ ΜΑΥΡΩC Donianum non intelligentem, neque tamen quidquam de audacia hac sua monentem, fidem faciunt ejus verba *in hoc profundo tumulo*, unde eum τάφος μαχρὸς patet somniasse jungenda, ac si μακρὸς esset scriptum. *Muratorii* ΜΑΧΡΟC imposuit egregie *Leichio*, Μάκρες inde procudenti, pro Μάκαρες. Ex ΓΡΙΙ.ΥΝ faciendum γῆρυν, frigidamque ad nomen Chelidonis adlusionem LEICHIO remittimus. Quid lenius, quam Critices heic ope distracta & luxata jungere, in locumque reponere? ita ex ΓΡΙΙ ΥΝ faciam ΓΡΗΥΝ, *anum.* mulierem quippe annorum, ut saxum docet, LXXV. Totum tandem τετράστιχον ita restituo.

Τὴν Διὸς ἀμφίπολόν με Χελειδόνα, τὴν ἐπὶ βώμοις
 Σπένδειν ἀθανάτων γρῆυν ἐπισταμένην,
Εὔτεκνον, ἀστονάχητον, ἔχει τάφος. Ου γὰρ ἀμαυρῶς
 Δάιμονες ἡμετέρην ἔβλεπον ἐυσεβίην.

Quibus quantum Leichiana distent, facile ipse existimabis. Interpretationis loco, quam ex hactenus dictis ἐκ ἀμαυρῶς quivis instituat, malo adducere aliud epigramma Callimachi, apprime conveniens cum Doniana Epigraphe.

Qui utramvis recte norit, ambas noverit.
Non ita sunt dissimili argumento, sed tamen
Dissimili oratione sunt factæ ac stylo.

Callim. Epigr. XLII. p. 212. *Edit. Græv.* Εἰς ἱέρειαν τινὰ Δήμητρος γραῦν ὁσίως τελευτήσασαν, ἐπὶ τετραμέτρῳ ἐνδεκασυλλάβῳ.

Ἱερέη Δήμητρος ἐγώ ποτε, καὶ πάλιν καβείρων,
 Ὦνερ, καὶ μετέπειτα Δινδυμήνης,
Ἡ γρηῦς γένομην, ἡ νῦν κόνις ἤγο ******
 Πολλῶν προστασίη νέων γυναικῶν.

γύ-

Καὶ μοι τέκν' ἐγένοντο δύ' ἄρσενα, κἠπέμυσ' ἐκείνων
Εὐγήρως ἐνὶ χερσὶν, ἕρπε χαίρων.

Sacerdos Cereris eram olim, & poſtea Cabirorum,
O viator, & deinde Dindymenes
Anus ego, quæ nunc ſum pulvis; *quin etiam & functa ſum*
Multarum præfectura juniorum mulierum.
Et mihi erant duo liberi ſexus virilis: & oculos clauſi
Felici ſenectute in eorum manibus: abi jam lætus.

Ibi *Bentlejus*, cui hoc epigramma vitam debet, hæc notat: Εὐγήρως, verbum Ariſtoteli, Plutarcho aliisque uſurpatum: notans & provectam & beatam ſenectutem. Κἠπέμυσ', i. e. καὶ ἀπέμυσα vel καὶ ἐπέμυσα. Illud vero ἡγο...... notat ἡγεμόνα eam fuisſe ἐν χοροστασίαις καὶ ἱερομηνίαις, i. e. ἀρχηγὸν τῶν γυναικῶν. Plutarch. de Iſide & Oſiride pag. 649. *edit. Steph.* Ἡ σὺ γινώσκειν, ὦ Κλέα, προσῆκόν ἐστιν, ἀρχικλαμένησαν ἐν Δελφοῖς τῶν Θυιάδων. lege ἀρχηγὸν μὲν οὖσαν. ut ſupra in κεφαλαίων καταγρ. p. 523. ἡ δὲ τῶν Θυιάδων ἀρχηγὸς &c. Vt Plutarchi locum reſtituit, ita & Callimachi lacunam vellem explesſet manus κριτικωτάτη, non ſenſum tantum aperuisſet. An ἡ χορηγὸς ἤμην explebimus?

Poſtquam de titulo Chelidonis græco commentationem abſolvimus, etſi ſejunctum a re græca propoſita eſt, lubet ſuffigere quædam de titulo ejusdem latino. *Muratorius* ut verſu penultimo alterum IN de ſuo intruſit, ita versus latini ſecundi literam finalem I foras extruſit: verſu quoque latino primo lacunæ ponit indicia poſt SA...... Τὸ SA...... *Muratorio* viſum esſe

 initium

initium alterius *Floriæ Chelidonis* cognominis, nonnisi ex ejus indice nominum videas, in quo *Floria Chelidon* 1450: 1. posuisse non contentus, posuit quoque *Chelidon Sa*.... 1450: 1. In hoc vero epigrammate duplex mulieris cognomen invita Delia venamur. Quid, si post SA ne literula quidem desit? Si vel maxime C esset abruptum non SAcrum supplendum, quod typus *Muratorii*, indice ejus frustra, ut diximus, renitente, unice docet & flagitat; sed ultima saxi SA & I videntur sensu jungi debere, & explicari SAcerdotis Iovis, manifeste præeuntibus græcis verbis, ΤΗΝ ΔΙΟϹ ΑΜΦΙΠΟΛΟΝ Chelidonem vocantibus. unde alio etiam nomine notandus *Muratorius*, quod saxum hoc in Classem suam XX, Affectus fratrum, cognatorum & amicorum, intulerit, quod Classe Tertia in Sacerdotibus feminis dare eum decuisset. In explicatione nos nostra cum primi versus Latini literis duabus ultimis SA. ultimam secundi I. junximus. quem marmorariorum morem, quo voces jungendas spatiis ita versuum distraxerunt nonnumquam, resque ita interdum admodum dubie implicarunt, ad errata fabrilia referendum si pertendas, haud intercedo, id tamen errati fabrilis genus leniore sensu erit accipiendum, quam quo Cicero *erratum fabrile* dixit ad Attic. lib. VI. ep. I. Neque hoc errato postulandi temere sunt quadratarii, sed in exemplis tantum manifestis, ubi commoda interpretatio alia locum habet nullum; cujus generis nostrum nobis videtur.

Est apud Grut. 547: 10. lapis e Carnunti ruinis ita expressus e Lazio; pessimo lapidum exscriptore.

C. IV-

C. IVLIVS C. CLA
SECVNDVS SAV
LEG. XV. APO
IVL. CELERINI
VIX. ANN. XXVI
MENSES VII

Neglexerunt in ed. ſec. quidquam adnotare ex Reineſio: qui ad VIII: 8. p. 512. Inſc. de *Colonia Claudia Savaria* commentans hæc notavit, ad lapidis Gruteriani verſus duos priores facientia. „Eum (lapidem) *inquit*, ut recte intelligas, ita „connectenda ſunt vocabula, ut ultimum ſecun„di verſus revocetur ad extremum primi, cui „etiam exacte ſubjacet, & a proxime præcedente „per notabile ſpacium ſeparatum eſt (cujus con„ſuetudinis marmorariorum exempla notavi a„lias ----, eaque vel ignorata, vel non ſatis at„tenta immanes errores parit, interdum etiam, „ut nihil extricari poſſit, facit.) fueritque ſic „IVLIVS iſte SECVNDVS ex Colonia CLAudia „SAVaria.„ Nonne verba Reineſii, hominis criticæ lapidariæ regulas apprime docti, easque pleniſſime docentis, at in refingendis ſæpe ſecundum easdem ſaxis audaciſſimi, nimiumque ingenio ſuo indulgentis, ad noſtrum SA. cui I. ita ſubjacet, ut ille tradit, unice quadrant? quadrant, ni omnia me fallunt, longe certius, quam, cujus gratia ea ſcripsit, ad Gruteri ſaxum: cui divini Scaligeri & manus & mens optime ſuccurrit, dantis tum ind. 23. ſeu nominum, *C. Iulius C. F. CLA. Secundus.* 547: 10. tum ind. 12. ſeu tribuum Romanarum, *CLA.* 547: 10. Vt negari nequit, *coloniam Savariam* cognomine *Claudiæ* uſam: ita & hoc negari non poteſt, in pluribus ſaxis Savariæ cives legi

legi CL*Audia* tribu fuisse: & optime procedit *C. Iulius Caji Filius CLAudia tribu Secundus.* Τὸ F. Lazium non observasse parum nos moratur. Idem initia versuum tertii & quarti manca quoque dedit. illic enim, ut opinor quidem ego, M. vel MILes, heic 7 seu *centuriæ* nota præfigi debet: ut apte cohæreant omnia hunc in modum, *miles Legionis XV. Apollinaris ex centuria Iulii Celerini.*

Idem Reinesius VIII: 44. p. 527. hoc dat ex Capacio Lib. XI. Hist. Neapol. c. 24. p. 725. saxum Puteolanum.

D. M.
M. VALERIVS. DEXTER. LIB.
NEPTVNIO. MANIPVLARIS
L. CALVISIVS. CEREALIS. IIII.
DACI. COHERES

„Non est insolens ista sculptura, qua ultimo „unius lineæ vocabulo id, quod adpertinet, cumque eo construendum venit, exacte in altera „linea supposuere marmorarii: a quo propterea „reliqua in ejusdem lineæ initio stantia separare „& divisim legere oportet. Sic in lapide jacue„runt ista:

„M. VALERIVS. DEXTER. LIBrarius
„ NEPTVNIO. (MANIPVLARIS.

Hæc ibi præter alia Reinesius: quæ ejus verba iterum ad saxi Doniani SA. cum I. supposito construendum quam optime faciunt: minime vero ad saxum Capacianum. quod ad militiam navalem (ut alia multa in oris illis ad mare inferum, ubi altera Classis Prætoria, Misenensis, stabat præsidebatque, inuenta) pertinere si Reinesius

nesius vidisset, tum ista combinatione extremorum versuum abstinuisset, tum violenta etiam ultimorum correctione, qua IIII. DACI. COHERES in MILes DACIcæ COhortis, HERES mutare est adgressus p. 529. supersedisset. *Muratorius* ad 823: 1. ubi LIBVRNA GRYPI legitur, commentans, priora Reinesii magnifice vereque debellat: LIBVRNA, inquit, *id est Navi, cui nomen* Grypi. --- *Atque heic animadvertas velim, quam facile vel magni viri labi possint, nedum ingenia minorum gentium. Reinesius ex Capacio Puteolanam Inscriptionem refert Class. 8. num. 44. ubi legitur M. VALERIVS DEXTER LIB. NEPTVNIO. MANIPVLARIS. Longam disputationem texit Reinesius, ut ostendat, occurrere heic* Librarium Manipularem *ex* Neptunio *sive* Neptunia *oppido Latinorum: quod tamen nemo Latinorum hoc nomine donavit. Mihi certum est, hominem illum* Manipularem *fuisse in* Liburna, *cui nomen erat* Neptunio, *& Reinesii eruditionem hac vice inutili conatu profusam fuisse.* quæ quum scriberet *Muratorius*, aut dissimulabat, aut ignorabat, jam esse depugnatum a Fabretto, qui Insc. cap. V. p. 366. n. 123. in saxo Reinesiano, quamvis invito Reinesio, *Liburnam Neptunium* commemorari docuerat, producto & alio saxo Puteolis itidem reperto D. M. G. VALERIO. FINITO. OPTIONI. LIBVRna. NEPTunio. EX. CLASse. PRætoria. MISENensi. cet. Posteriora saxi Reinesiani IIII. DACI. Fabrettus, nimis timidus alias, ausus est sollicitare in III. PACE. i. e. *triremi Pace.* Saltem retinuisse IIII. i. e. *quadriremi* oportebat. Et sane doctissimus *Gorius* Insc. Antiq. in urb. Etrur. exstantium Tomo I. p. 244. 245. rejectis Reinesii Fabrettique correctionibus IIII. DA-

IIII. DACICO. HERES legendum esse pulcerrime adstruxit ex alio marmore Puteolano, quod a Vignolio vulgatum IIII. DACICO quoque referat. Ipsum illud Vignolii saxum *Muratorius* paullo ante p. 822: 6. retulit, deque *quadriremi*, cui *Dacicæ* nomen, aliud jussit conferri saxum, quod dederat p. 807: 3. in quo MANIPularis IIII. DACIC. legitur. at utrobique altum silet de Reinesii παρερμηνεία MIL. DACIcæ COhortis. num minus digna erat, quam confoderet, ac altera illa de LIB. NEPTVNIO MANIPVLARIS? *Gorio* meo, quo dixi loco, magis placet NEPTVNO, quam NEPTVNIO. scilicet triremes, quadriremes, navesque alias haud raro nominibus Deorum dictas esse. Iul. Cæs. Capacii librum non vidi nisi ex editione Batava Thes. Ital. T. IX. P. III. ubi p. 218. NEPTVNO editum inveni; item non L. CALVISIVS, ut Rein. Fabrett. & *Gorius* referunt, sed C. CALBISIVS. quomodo etiam indice Gudiano 23. seu nominum, reperio citatum, hunc in modum: *C. Calbisius Cerealis.* [*Vide M. Valerius Dexter.*] Ad indicis illius literam V. provocatur. in quo tamen indice, quod dolendum, ne litera quidem C. est ad finem perducta. Si CALBISIVS sit in saxo, id non acceperim, ac si gens *Calbisia* alia sit a *Calvisia*: sexcenties enim V. & B. permutantur. neque mihi placet Fabrettus, qui vitium Reinesii nimia audacia gentilitates admodum incuriose secernentis merito damnans, id effugiturus in contrarium cucurrit, ita ut unica literula ei dissimilitudinem effecerit, ipso id ita testante Insc. p. 596. ubi Capiti IX. gentilitia nomina, quorum Gruterus non meminerit, complectenti præfatur. Si NEPTVNO, ut de saxo Reinesiano absolvam dicere,

cere, ſit in ſaxo, res omnis eſt in vado, ut poſt *Gorium* diximus. Si NEPTVNIO ſaxum præferat, tum vero eadem nominis liburnæ hujus ratio, quæ in quadriremi DACICO. *Muratorius* ad 807: 3. ubi, ut diximus, MANIPlaris IIII. DACIC. occurrit, hæc paucula notat. *Id eſt* Tetrere *ſive Quadriremi, cui cognomen* Dacica, *ſeu* Dacicus. *Vide infra Inſcriptionem* C. Iulii Diodori (822: 6.) Tomo vero IV. in Addendis & Corrigendis p. 13. hæc habet. *Pag. DCCCVII: 3. In Adnotatione dele* ſeu Dacicus. Vidit vir doctisſimus, maſculino genere *Dacicus* tueri ſe non poſſe. Mallem vero τὸ *Dacicus* non deleri, ſed in *Dacicum* neutro genere juſſiſſet mutari. Licet enim IIII. DACIC. commodiſſime exponi poſſit *quadriremi* DACIC*a*: tamen de IIII. DACICO in 822: 6. quid fieri velit, nusquam dicit. Nobis, dum certius quid proferatur ab aliis, placebit, ut *Liburna*, *triremis*, *quadriremis* cet. origine adjectiva ſunt, cum quibus per ellipsin ſubſtantivum fœmininum *navis* ſubintelligendum eſt: v. Sanct. Min. lib. 4. cap. 4. p. m. 609. ita DACICO & NEPTVNIO dicta eſſe auferendi caſu ab nominativis DACICVM & NEPTVNIVM ſc. *navigium*. Vt LIB. NEPTVNO eſt ex *Liburna* vel *Liburnica navi*, cui nomen eſt *Neptunus*: ita IIII. NEPTVNIO eſt ex *tetrere* vel *quadriremi navi*, cui nomen eſt *Neptunium*. Eodem modo ſe res habet de DACICO, *quadriremis* quoque nomine. Neutra hæc *Neptunium*, *Dacicum*, poſt fœminina, *Liburna* vel *Liburnica*, *quadriremis*, *cet.* quaſi ſubſtantivorum propriorum induerunt naturam, uſu ipſo, ut in aliis id genus, ad generis discordiam parum adtendente.

Donianus Chelidonis titulus eſt δίγλωττος, græcus & latinus: qualis & brevis hic Smyrnæus.

POM-

POMPEIA CN. F.
MAGNA
ΠΟΜΠΕΙΑ ΜΑΓΝΑ

a *Muratorio* loco non ſuo, in Adfectu libertorum & ſervorum, Claſſe XXII. in qua minime quæreres, pag. 1595. in adnotatione tantum ad num. 5. ſeu ſaxum Romanum, quod Cn. Pompeium *Pompeiæ Cn. Magni filiæ libertum* Iſochryſum refert, ſubjectus: quem edidiſſe dicit in diſſertatione quadam doctiſſimum P. *Bouhierium*: neque meminit ibi *Muratorius* eorum, quæ de lapide iſto dederat *Bimardus* capite II. toto diſſertationis primæ ipsi *Muratorio* inſcriptæ T. I. Theſ. Mur. p. 6-10. cum quibus componenda ſunt, quæ *Bimardo* repoſuit amplisſimus Divionenſis Senatus Præſes *Bouhierius* in diſſ. limatisſima *ſur le grand Pontificat des Emp. Rom.* a. 1742. p. 27. 28. 29. In libello elegantisſimo, *Explic. de quelques marbres antiques* a. 1733. in quo Pompeiæ titulus primum prodiit, hæc ſunt ad rem nunc noſtram facientia. „Comme il fût poſé „par un Romain dans une Ville Grèque, il voulut que l'Inſcription fût écrite dans les deux „Langues. Il me ſemble en avoir vû d'autres „exemples. Mais je ne me les rapelle pas.„ Quin ex eo tempore viro eruditisſimo, inque verſandis marmoribus antiquis maxime ſedulo, alia etiam agenti, ſeſe iterum dederint, quorum tunc non meminerat, monumenta græce ſimul & latine inſcripta, nulli dubitamus. Bilinguia ejusmodi ſaxa inveniuntur Eucratidæ Epicurei in *Grut.* 406: 2. Aeliæ Sabinæ in *eodem* 665: 8. T. Fl. Iuliani in *Spon. Miſc.* p. 333. n. XXXVII. Alia adducere ſciens parco. hæc tamen Ez. *Spanhemii* verba tandem adpono. „Morem utramque „ſcripturam & linguam permiſcendi, noſti fre-

„quenter

„quenter etiam obvium in lapidibus antiquis; „ubi præter crebras Romanorum voces, pe„riodi etiam integræ Græcis litteris consignatæ „non semel leguntur: aut vero eadem nonnun„quam inscriptio integra bilinguis occurrit, seu „Græca Romanaque lingua; ut in duabus in„scriptionibus apud Cl. Sponium Itin. T. III. p. „135. & 145. una *Ephesina*, altera *Laodicensi*.„ de Vsu Num. T. I. p. 107. Hæc de saxo Chelidonis διγλώττῳ.

INSCRIPT. III. MVR. p. 1736. *n.* 7.

Catanæ, in Palatio Senatorum. Misit Antonius Pantò *J. C. Panormit.*

ΤΥΜΒΟΝ ΟΡΑϹ ΠΑΡΟΔΕΙΤΑ ---- ΡΙΚΛΕΙΤΗϹ
ΡΟΔΟΓΟΥΝΗϹ ΗΝ ΚΤΑΝΕΝ ΟΥΧ ΟϹΙω
ΛΑΕϹΙ ΛΕΙΝΟϹ ΑΝΗΡ ΚΛΑΥϹΕ ΔΕ ΚΑΙ ΤΑΡ---
ΧΥϹΕΑ ΒΙΑΝΙΟϹ ΗΝ ΠΑΡΑΚΟΙΤΙΝ ΚΑΙ
ΒΑΙΗΝ ϹΤΗΛΗ ΤΗΝΔ ΑΠΕΔϹΙΚΕ ΧΑΡΙΝ
ΟΝΟΜΑ ΤΟ ΠΡΙΝ ΜΕ ΠΑϹ ΕΚΛΗϹΕΝ
Φ ΕΠΑΓΑΘω Φ
ΝΥΝ ΔΕ ΡΟΔΟΓΟΥΝΗ Η ΒΑϹΙΛΙΔΟϹ
Φ ΤΟ ΕΠωΝΥΜΟΝ Φ

Id est: *Sepulcrum hoc Cernis Viator.... Celebris Rhodogunæ, Quam Occidit Impie Linus Maritus, Flevit Autem....*

Ita telam interpretationis vix cœptam abrumpit MVRATORIVS. quam pertexendam sibi sumsit LEICHIVS p. 498. 499. *E vestigiis*, inquit, *corruptarum vocum sequentia exsculpi possunt:*

Τύμβον ὁρᾶς, παροδῖτα, περικλειτῆς Ῥοδογύνης,
Ἣν κτάνεν οὐχ ὁσίως--- δεινὸς ἀνήρ.
Κλαῦσε δὲ καὶ τάρχευσ' Ἀβιάνιος ἣν παράκοιτιν,
Καὶ βαιὴν στήλη τήνδ' ἀπέδωκε χάριν.

 Sepulcrum

Sepulcrum cernis, viator, inclitæ Rhodogunæ,
Quam occidit improbe--- immanis vir.
Flevit autem, & exſequias Avianius uxori ſuæ fecit,
Exiguumque munus hoc in columna dicavit.
Nomen meum omnes antea vocabant Exagatho,
Nunc vero Rhodogune, Baſilidis F. cognomen eſt.

Duos verſus poſtremos LEICHIVS omiſit græce dare: dedit latine, ac ſi elegiaci & ipſi eſſent: quum *ſenarii* ſint, ſeu *Iambici trimetri*: quos unius literulæ H in N mutatione integritati ſuæ reſtituo, diſtinctis pedibus ſingulis uno, metro quoque ſeu διποδίᾳ quaque duobus punctulis.

ΟΝΟΜΑ. ΤΟ ΠΡΙΝ: ΜΕ ΠΑC. ΕΚΛΗ: CΕΝ ΕΠΑ. ΓΑΘΩ:
ΝΥΝ ΔΕ ΡΟ. ΔΟΓΟΥ: ΝΗΝ ΒΑCΙ. ΛΙΔΟC: ΤΟ ΕΠΩ-
[ΝΥΜΟΝ:

Vides, paribus in regionibus *jambum* conſtanter ſervatum; metro tantum tertio, ſeu loco ſexto poſterioris pedis *pyrrhichium* habente, quod carminis cujusque ſyllaba ultima libera ſit. Sedibus imparibus nunc jambum, aut ejus loco tribrachyn; nunc ſpondæi loco aut dactylum aut anapæſtum vides. id quod tironum gratia monui: iisdem & hoc dans, ut eosdem ſenarios accentibus videant inſtructos, minusculisque ſcriptos characteribus.

Ὄνομα τὸ πρίν με πᾶς ἔκλησεν Ἐπαγαθώ.
Νῦν δὲ Ῥοδογύνην Βασιλίδος τὸ ἐπώνυμον.

Nunc quædam ad ſaxum hoc adnotanda accipe.

ΠΑΡΟΔΕΙΤΑ] *Leichius* παροδῖτα. Parum refert. retinenda tamen ſaxi ſcriptura παροδεῖτα. Exempla τῶν ΕΙ & Ι promiſcue adhibitorum ſunt in ſaxis ὅσα κόνις. Vt heic ΕΙ pro Ι, ita in Inſc. I. habuimus Ι pro ΕΙ, in ΒΑCΙΛΙΟC pro Βασίλειος.

ΠΕΡΙ-

ΠΕΡΙΚΛΕΙΤΗϹ] Recte ita *Leichius* versus primi lacunam explevit. Ad insc. II. monuimus, adjectivum ἀςονάχητος in Lexicis græcis nondum comparuisse. Neque περικλειτὸς in eis comparet: sed ut ἀγακλειτὸς Homeri idem quod ἀγακλυτὸς, ita saxi nostri περικλειτὸς dubium esse nequit quin idem sit τῷ περικλυτός. Eadem Lexica habent πολυκλειτὸς, non habent πολυκλυτός. Apud Grut. 1137: 4. est ΠΟΛΥΚΛΥΙΟΝ, ex quo concinnatum est docta manu ΠΟΛΥΚΛΑΥΤΟΝ,. quod idem ac πολύκλαυςον. cui etiam favere videatur quod ibidem paullo post sequitur ΠΟΛΥΔΑΚΡΥΝ. videndum tamen, annon commodius ex ΠΟΛΥΚΛΥΙΟΝ exire possit ΠΟΛΥΚΛΥΤΟΝ.

ΛΑΕΣΙ] Durus nodus, tantum non Gordius. Vocem indomitam adeo contemsit *Muratorius*, ut prorsus præterierit, indignam quam vertere conaretur. *Leichius* ingenue sibi non intellectam fassurus lineolas defectum indicantes posuit. Est vero vocabulum hoc si aliud ullum facillimum, quod negotium facessere nemini debebat græcam linguam mediocriter docto. Dativus est pluralis declinationis crescentis a λᾶας, contr. λᾶς, *lapis*, *saxum*. unde dat. pl. λάεσι, contr. ex λαάεσι. Estque omissa præpositione dativus instrumenti, quo Ῥοδογύνην ἔκτανεν ὐχ ὁσίως δεινὸς ἀνήρ. *Hom. Iliad.* Ω. *versu* 798.

Πυκνοῖσιν λάεσσι κατεςόρεσαν μεγάλοισι.

ΛΕΙΝΟϹ] *Leichius* εἰς αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν τὸν κάλαμον βάψας ΔΕΙΝΟϹ. Pessime *Muratorius* proprium nomen ratus reddit *Linus*; quodque adhuc pejus est *maritum* facit uxoris suæ interfectorem. Nonne videbat mariti nomen linea quarta ante ΗΝ ΠΑΡΑΚΟΙΤΙΝ demum legi a ΛΕΙΝΟϹ prorsus diversum? quid ergo miramur, Classe demum

XXIII. eum hoc retulisse epigramma, in singularibus, minutioribus, & quisquiliis, quibus eximi, inque Classe XIX. seu Adfectu Conjugum digne collocari debebat.

ΤΑΡ ||| ΧΥϹΕΑ ΒΙΑΝΙΟϹ] Etsi lineæ tertiæ extremæ signa rupti saxi adponit *Muratorius*, literula tamen nulla abrupta est, jungique debent ΤΑΡΧΥϹΕΑ ΒΙΑΝΙΟϹ. unde Leichius ΤΑΡΧΕΥϹ' ΑΒΙΑΝΙΟϹ concinnavit, mutata τοῦ Ε sede. Quum vero ταρχύω frequentius occurrat, & Homerica vox sit ab Eustathio ad Hom. p. 666: 30. ed. Rom. per ἐνταφιάζω exposita, ταρχεύω vero & ταρχίω minus sint obvia, præstat ΤΑΡΧΥϹΕ saxi ut sanam scripturam retinere; sollicitari autem debet Α ΒΙΑΝΙΟϹ, sub quo mariti Nomen proprium omnino latet. Liceat tentare ΑΙΒΑΝΙΟϹ. Λ in Α frequenter corruptum. Ι post Β facile rejectum; quo rejectum non esset, nisi Α ex Λ fuisset ortum, quia ΑΒΙΑΝΙΟϹ ἀνεκφώνητον. In celebri Strabonis loco pro ΚΑΛΒΙΟΝ quum, mutatione & trajectione τῆ Α ΒΙΑΝΙΟϹ in ΛΙΒΑΝΙΟϹ haud dissimili, conjecissem legendum ΚΑΒΑΙΟΝ, conjecturam meam ex Bibliothecæ Mediceæ codice MS. Strabonis, in quo ΚΑΒΛΙΟΝ proclivi librarii errore pro ΚΑΒΑΙΟΝ inveniatur, firmari celeberrimus Abr. GRONOVIVS in Variis Geographicis Lugduni Batavorum a. 1739. editis, in quibus meam de OSTIONIBVS Exercitationem Geographico-Criticam legi voluit, monet pag. 159. facta ejusdem rei mentione in epistola iisdem Variis Geographicis præfixa, mihique amantissime inscripta. Pro saxi nostri verbis ΤΑΡΧΥϹΕΑ ΒΙΑΝΙΟϹ parine εὐστοχίᾳ conjecerim legendum ΤΑΡΧΥϹΕ ΛΙΒΑΝΙΟϹ; docti Siciliæ viri, aut peregrinatores literati ex αὐτοψίᾳ certo decernent.

ΗΝ

ΗΝ ΠΑΡΑΚΟΙΤΙΝ] *suam* uxorem. ἣν nunc relativum est *quam*, ut supra hoc saxo ἣν κλάνεν οὐχ ὁσίως, nunc poetice possessivum est pro ἑὴν *suam*. quod ne monuissem quidem, nisi ΗΝ pro ἑὴν vidissem præteritum *Muratorio* in alio monumento sepulcrali elegiaco græco, quod Classe XXIII. voce *Iulius Aquilinus*, loco minime suo, p. 1693: 1. protulit. nos brevitati studentes adponimus literis minusculis tantum, accentibusque instructum.

Πρωθήβην ἔτι κοῦρον, ἔτι χνοάοντος ἰούλου
  Δευόμενον, φθονερὴ μοῖρα καθεῖλε βίου,
Πολλὰ σοφῆς χερὸς ἔργα λελοιπότα. Βάσκανε Δαῖμον.
  Οἵας οὐχ ὁσίως ἐλπίδας ἐξέταμες.
Ἀλλὰ σὺ γαῖα πέλοις ἀγαθὴ, κούφη τ' Ἀκυλείνῳ,
  Καὶ δὲ παρὰ πλευρὰς ἄνθεα λαρὰ φύοις,
Ὅσσα κατ' Ἀραβίης τε φέρεις, ὅσα τ' ἐστὶ κατ' Ἰνδούς.
  Ὡς ἂν ἀπ' εὐόδμου χρωτὸς ἰοῦσα δρόσος
Ἀγγέλλῃ τὸν παῖδα Θεοῖς φίλον ἔνδοθι κεῖσθαι,
  Λοιβῆς καὶ θυέων ἄξιον, οὐχὶ γόων.
Εἰκοσέτη τὸν παῖδα θοὴ κατενήσατο μοῖρα,
  Κἄστ.ν ἐν εὐσεβέων ἣν διὰ σωφροσύνην.

In prima pubertate adhuc juvenculum, & vix lanugine
Aspersum Iulium, invida fata sustulere:

Primum distichon ita vertit *Muratorius*. Apage vero *Iulium* hunc. Error hic in indicem etiam nominum a *Muratorio* transsumptus, in quo ex saxo hoc voc. Ἴουλιος dat Ἴουλιος Ἀκυλεῖνος 1693: 1. Voce vero Ἀκυλεῖνος prorsus non dat. Quicunque marmor hoc in *Muratorii* Thesauro investigare volet, opem indicis ejus frustra implorabit, neque Classe XXIII. voce *Aquilinus*, ubi dari oportebat, reperiet. nemo ergo inveniet, nisi ante eundem erret errorem, & appellativum Ἰούλου versus primi proprium nomen

 Ἰουλίου,

'Ιυλίυ, repugnantibus & metro & ſenſu, eſſe credat. Auctorem carminis verſum primum vix dubito expresſiſſe ex loco Lexicis, ex quibus ſapere Muratorius potuisſet, non ignoto, Apollon. Rhod. Argon. lib. II. v. 43.

Τοῖος ἔην Διὸς υἱὸς, ἔτι χνοάοντας ἰούλους
Ἀντέλλων, ἔτι φαιδρὸς ἐν ὄμμασιν......

ubi ſcholiaſtes vetus: ἔτι χνοάοντας ἰούλους. τοὺς ἰούλους ὡς χνοῦν ἀναφύοντας ἔχων. τὰς ἐξανθήσεις τῶν γενείων. Idem ibidem ἀνατέλλειν Poëtæ ἐνεργητικῶς σημαίνειν notavit. Active etiam D. Matthæo ſignificat cap. V. v. 45.

v. 4. ΕΞΕΤΑΜΕϹ legi, jubente & metro, pro ΕΤΕΤΑΜΕϹ.

v. 5.6.7.8. meretur conferri Perſius Sat. I. v. 36-40.

v. 8. a *Muratorio* male eſt verſum

In ejus corpus velut ros fragrans decurrentia.

v. 12. ἐν εὐσεβέων ſc. τόπῳ vel οἴκῳ, ut ἐν vel εἰς ᾅδου, etiam in N. T. Ne ἐν aut εἰς ſolœce cum genitivo conſtructum exiſtiment ἀγράμματοι, monemus in *Gloſſario* p. 9. extr.

Vltimum pentametrum *Muratorius* transfert

At in piorum ſedibus is verſatur ob probitatem.

immo *ob* ſuam *modeſtiam.* Interpretem hunc ἐν plane omiſiſſe initio monui, ob id ipſum adducens hoc ſaxum, ad quod hæc adtulisſe ſatis nunc nobis eſt. Plura perſequi tum magnitudo voluminis prohibet, tum feſtinatio, ut ea explicem, quæ exorſus ſum. Quare ad propoſitum Rhodogunes titulum redimus.

ΟΝΟΜΑ --- ΕΠΑΓΑΘΩ] *Leichius* in verſione ſua muliebre hoc nomen habet *Exagatho.* quem errorem neſcias an operarum eſſe dicas, quæ *x* pro *p.* poſuerint; an *Leichii* ipſius, qui elegiacum

cum carmen in ſaxo ad finem usque continuari eſt ratus. Eſt vero ΕΠΑΓΑΘΩ veriſſima ſaxi ſcriptura: quod nomen quia ob ſyllabas tres breves continuas heroicum, elegiacumque carmen intrare nequaquam poteſt, horum verſuum auctori cauſſa fuerit mutandi genus carminis, elegiacum in jambicum, quod pro jambo & tribrachyn habere amat, ubique quidem certe, ab ultima regione ſi disceſſeris, admittit. De aliis nominibus eodem modo contumacibus ſuave eſt legere veterum poëtarum ſive luſus ſive querelas. Videſis *Athenæum* Dipnoſ. lib. VII. p. 284. E. edit. Commel. a. 1597. *Horat.* Sat. I. V. vers. 87. ſeqq. *Ovid.* ex Ponto lib. IV. epiſt. 12. *Martial.* lib. IX. epigr. 12. *Rutil.* Itinerar. lib. I. v. 419. ſeqq. *Prudent.* περὶ Στεφ. Hymn. IV. v. 161. ſeqq. Nomen muliebre ΕΠΑΓΑΘΩ ignotum prorſus indici nominum *Muratoriano* græco: quare operæ erit aliud ex *Muratorio* ſaxum in medium adferre, ab ejusque παρερμηνέιαις liberare. MVR. 1339: 9. *Bononiæ, in Inſtituto Scientiarum. Exſcripsit amicus Gherardius.*

	Id eſt:
Θ Φ Κ	*Dis Manibus*
ΕΠΑΓΑΘω	*Epagatho*
CΥΜΒΙΟC	*Contubernalis* (ejus)
ΚΕCΠΕΡΙC	*Ceſperis*
ΘΥΓΑΘΗΡ (*ſic*)	*Filia*
ΕCΠΕΡωCΥΝ	*Heſperoſyne.*
ΖΗCΑΝΤΙ ΕΤΗ	*Qui vixit Annos.....*
- - - - - - - -	. . . .

Hæc *Muratorii* verſio in epigrammate facillimo miſcet conchylia turdis: ΕΠΑΓΑΘΩ ei eſt dativus maſculinus, unde ejus index Ἐπάγαθος 1339: 9. in quem præterea intulit nomina tenebricoſa, luce indigna, non in Græcia, ſed in media

 Barba-

Barbaria nata. Κέσπερις 1339: 9. Item Ἑσπερωσύνη 1399: 9. Legendum est breve hoc epigramma ad hunc modum. Θεοῖς Καταχθονίοις. ΕΠΑΓΑΘΩ ϹΥΜΒΙΟϹ Καὶ ΕϹΠΕΡΙϹ ΘΥΓΑΤΗΡ (pro quo erratum fabrile in saxo ipso ΘΥΓΑΘΗΡ legi, adposito *sic* monemur) ΕϹΠΕΡΩ ΣΥΝΖΗϹΑΝΤΙ ΕΤΗ..... i. e. D*iis* M*anibus*. EPAGATHO VXOR, ET HESPERIS FILIA, *fecerunt* HESPERO, QVI VNA *scil. cum uxore* VIXIT ANNOS. . . . . *Muratorio*, opinor, valde HESPEROSYNE displicuisset, si marmorarium cogitasset non voluptati aurium morigeratum, sed compositionis rationem secutum, migrata & non servata grammaticorum regula, liquidam N ante duplicem Z non sustulisse; pleneque, ut veritas postulabat, dare maluisse ΣΥΝΖΗϹΑΝΤΙ, quam per syncopen, ut consuetudo asperitatem vitans & suavitatis caussa peccans efferebat, ΣΥΖΗϹΑΝΤΙ. Quid? quod eodem modo ipsum hoc participium in aliis etiam marmoribus incisum est, vel ab *Muratorio* datis: 1389: 9. συμβίῳ ΣΥΝΖΗϹΑϹΗ ἔτη β΄. μῆ. β΄. ἡμέ. κγ΄. 1421: 1. συμβίῳ γλυκυτάτῃ ΣΥΝΖΗϹΑϹΗ ἔτη ιβ΄.

ΡΟΔΟΓΟΥΝΗΝ ΒΑϹΙΛΙΔΟϹ ΕΠΩΝΥΜΟΝ.] *Leichius* videtur accepisse, Basilidis Filiam Epagatho postea Rhodogunen cognominatam esse. Ex corrupta saxi scriptura ΡΟΔΟΓΟΥΝΗ Η ΒΑϹΙΛΙΔΟϹ *Rhodogune Basilidis Filia* ei est credita, quia græcis nil frequentius, quam cum articulo subintelligere υἱὸς vel θυγάτηρ, insequente genitivo seu patrio casu: v. g. Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου, *Alexander Philippi F.* Sed si heic ἡ Βασιλίδος sit *Filia Basilidis*, quæram cur ΒΑϹΙΛΙϹ, *Basilis*, Rhodogunes mater memoretur potius, quam pater? an Η ΒΑϹΙΛΙΔΟΥ legemus, ut exeat *Basilidis Filia*, i. e. cujus pater fuerit *Basilides*, ΒΑϹΙΛΙΔΗϹ?

ϹΙΛΙΔΗϹ? Cur, ſive *Baſilis* mater, ſive *Baſilides* pater, placeat, Rhodogune demum dicta dicitur *filia Baſilidis?* nonne quum adhuc Epagatho diceretur, jam tunc *filia Baſilidis* fuit? Forte varias cauſſas finges: quibus omnibus facile caremus: quia ſupra metricam vidimus neceſſitatem legendi ΡΟΔΟΓΟΥΝΗΝ ΒΑϹΙΛΙΔΟϹ ΕΠΩΝΥΜΟΝ. Neque quidquam nobis reſtat, niſi ut rationem nominum mulieris hujus clara luce perfundamus. Quæ prius uno tantum nomine dicebatur *Epagatho*, eadem poſtea obliterato hoc priore ejus nomine non amplius *Epagatho* vulgo eſt dicta, ſed *Rhodogune*, quod ejus nomen poſterius ſolum legitur in fine verſus hexametri primi. At quum poſterius nomen acciperet *Rhodogune*, non hoc ſolo dehinc dicta eſt, ſed præter id etiam cognomentum *Baſilidis* accepit, ut vocaretur *Rhodogune Baſilis.* Tunc ergo eam vocarunt ΟΝΟΜΑ (i. e. κατ' ὄνομα, vel κατὰ τὸ ὄνομα) ΡΟΔΟΓΟΥΝΗΝ, ſeu, quod idem eſſet, ΡΟΔΟΓΟΥΝΗϹ, prætereaque ΒΑϹΙΛΙΔΟϹ ΕΠΩΝΥΜΟΝ i. e. κατὰ τὸ ἐπώνυμον ὄνομα Βασιλίδος, ſeu, quod idem eſt, κατὰ τὸ ἐπώνυμον ὄνομα Βασιλίδα. eodem loquendi genere, quo vulgo præcipiunt dici: *Nomen* vel *cognomen ei eſt* Syrus, Syri, Syro: Glycerium, Glycerii, Glycerio. Amm. Marcellinus librorum qui ſuperſunt ſtatim primo, i. e. XIV. cap. 5. *Paulus erat in complicandis negotiis artifex dirus, unde ei* Catenæ *inditum eſt* cognomentum.

Cognomento ſeu altero quodam nomine præter nomina ſolita qui dicebantur, ſolenini formula Ο ΚΑΙ, QVI ET, cognomen illud ſuum nomini ſeu nominibus ſuffixum fere habent: cujus conſuetudinis vel ſexcenta in ſaxis græcis & latinis occurrunt exempla: quorum aliquam

multa ob id ipsum ſtudioſe in unum locum collecta videbis a Fabretto Inſc. pag. 145 -- 148. Ex magna copia nobis obſervata unum tantum adponimus ex MVR. 1189: 9. *Romæ ex Ligorio.*

Θ K	Id eſt:	*Dis Manibus*
ΜΑΞΙΜΑΝΤΗ		*Maximan-*
Ν ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ		*ten, Quæ Et Irene,*
ΡΑΡΘΕΝΟΝ Α		*Virginem Pu-*
ΓΝΗΝ ΕΤΩΝ Κ̄		*ram Annorum XX*
ΜΑΞΙΜΟϹ ΠΑ		*Maximus Pa-*
ΤΗΡ ΜΝΗ ΧΑΡΙΝ		*ter Memoriæ Cauſſa*
		(hoc titulo exornat)

ΡΑΡΘΕΝΟΝ corrigendum eſſe ΠΑΡΘΕΝΟΝ quivis videt præter correctores Mediolani. ΜΑΞΙΜΑΝΤΗΝ diviſim eſſe ΜΑΞΙΜΑΝ ΤΗΝ, *Maximam, quæ* & Irene, quis non videat præter *Muratorium*, qui tum in verſione, tum indice nominum græco nomen inde minime græcum dedit Μαξιμάντη καὶ Ἐιρήνη. 1189: 9. pro Μαξίμα, ἡ καὶ Ἐιρήνη.

Interdum omiſſa formula Ο ΚΑΙ, QVI ET, duplicia nomina referri Fabretti quoddam ſaxum loc. cit. docet. quo retulerim, ſupra Inſc. I. *Baſilium* etiam dictum *Macrinum*, Macrini filium.

Sæpe aliis quibusdam formulis iſtius generis cognomina nominibus junguntur: quas nunc non adferimus, niſi unam, ad ſaxi noſtri ΒΑϹΙΛΙΔΟϹ ΤΟ ΕΠΩΝΥΜΟΝ magis etiam illuſtrandum. MVRAT. 1382: 8. *Romæ apud Ficoronium.*

D M

D M
OCTAVIAE. FELICI
TATI. SIGNO. LEONTI
COIVGI. DVLCISSI
MAE. ET. INCOMPA
RAVILI. QVAE. MECV. VI
XIT. ANNIS. XXXVI
MENSIBVS. VII. SINE
VLLA. QVERELLA
AVR. FELICISSIMVS
SIGNV. LEONTIVS
B. M. F

In Columbariis, in quibus unum Sepulcretum multorum defunctorum cineres complectebatur, ut singularem suum loculum aliquis dignosceret, signum *quodpiam apponi consuevit. Heic loculo* Octaviæ Felicitatis, *&* Aurelii Felicissimi *conjugum, appositum fuisse videtur Signum Leonis.* Hæc *Muratorius.* quæ quoniam eum nemini probaturum putamus, in iis confutandis operam insumimus nullam. quod v. 3. est SIGNO, id v. penult. est SIGNV. quod ruditati marmorarii aut O & V promiscue adhibentis, aut M omittentis, tribuendum: ut v. 6. INCOMPARAVILI pro INCOMPARABILI. & MECV pro MECVM. cujus generis plurima in stilo lapidario haud raro occurrunt. adderem & QVERELLA v. 9. pro QVERELA, nisi orthographia illa magis etiam quam hæc in marmoribus antiquis inveniretur. SIGNO LEONTI & SIGNV LEONTIVS mihi prorsus idem est ac si græce legeretur ΤΟ ΕΠΩΝΥΜΟΝ ΛΕΟΝΤΙΟΥ. Mulieris τὸ ἐπώνυμον, ejus nominibus adjici solitum, fuit, opinor, *Leontium*, ut mariti *Leontius.* Signum, τὸ ἐπώνυ-

μον

μον, quod nos vulgo dicimus den Zu- oder Ueber-Nahmen. Docte & egregie id vocabulum est illustratum ab eruditissimo BIMARDO, quem anno superiore literis antiquis morte immatura ereptum accepimus, in diss. de Originibus Cularonensibus seu Gratianopolitanis, ab *Muratorio* Tomo Thesauri sui novi primo præfixa: ut mirer, τὸ SIGNO in saxo Tomi sui Tertii quo modo esset accipiendum, *Muratorium* non ipsum vidisse, sed male explicatum aliis reliquisse rectius explicandum. Qua dixi diss. BIMARDVS, de *Statore Cularonensi* acturus, quum dixisset, *Statorum* Ciceronem non semel meminisse (*epist. ad divers. lib.* II. *ep.* 17. & 19. & *lib.* X. *ep.* 20.) *De municipalibus*, inquit, *Statoribus testes sunt lapis Nemausensis, inter collectanea Reinesii* (Class. XI. 19.) *relatus, tum Viennensis alter Gruterianus, cui declarando paucula nunc subjiciam. Ita autem describitur.* (Grut. 631: 7.)

D ET QVIETI M
AETERNAE
LVCILI METROBI
SIGNO SAPRICI
STATOR CIVITATIS
VIENNES QVI VIXIT
AN XXXVIII M II
DIVICIA DOMITI
OLA MATER FILI
OR. III. CONIVGI
KARISSIMO ET
INCOMPARA
BILI PONENDVM
CVRAVIT ET FILI
SVB ASCIA
DEDICAVERVNT

Cui

Cui volupe erit nugas evolvere, adeat Chorerii Librum (pag. 263.) *de Antiquitatibus Viennensibus Gallice editum. Ibi mira comminiscitur de commate SIGNO SAPRICI.* *Attulit quoque Fabrettus* (Inscript. pag. 252.) *alteram Inscriptionem, in qua* τὸ *Signum eodem significatu legitur.*
HIC IACET AVFIDIA SEVERINA SIGNO FLORENTI &c. sed quid hac voce expresserint veteres, nequaquam exposuit. Signum *nihil aliud est, quam populare agnomen, quod nos Galli dicimus* Sobriquet. *Sententiæ fundus mihi est Vopiscus, cujus verba sunt in Aureliano* (cap. 6.) *qui postea imperavit;* nam quum essent in exercitu duo Aureliani Tribuni, hic, & alius, qui cum Valeriano captus est, huic *SIGNVM exercitus apposuerat MANV AD FERRVM. Hoc quoque agnominis genus* vocabulum *a Tacito* (*Annal. lib. I.* 24.) *dictum reperio.* Centurio, *inquit*, Lucilius interficitur, cui militaribus facetiis *VOCABVLVM* cedo alterum indiderant. *Igitur* Lucilius *iste alter Viennensis Coloniæ* stator, *cognomento* Metrobius, Signo, *id est populari* agnomine, Sapricus *etiam dicebatur. Cetera plana sunt, ut interprete non indigeant.* Hactenus BIMARDVS. Quia rivi statim claudendi, brevissime quædam monebo: SIGNO SAPRICI quo modo Scaliger acceperit, fugit *Bimardum.* Scaligero visum esse Geographicum, ac si hominis patriam notaret, vidi ex ind. Grut. 10. seu geographico: in quo Scal. dat *Signum Saprici.* 631 : 7. item *Saprici signum.* 631 : 7. *Stator Viennensis* in indicibus Gruterianis plane præteritus & a Scaligero & ab Holtheno. SIGNO SAPRICI *Bimardus* legit nonnisi *Saprici* : quid si *Sapricius* cognomentum fuit Lucilii Metrobii. I finale enim sæpe pro II legitur in saxis: vel in hoc Viennensi Gruteri

teri LVCILI pro LVCILII. & METROBI pro METROBII. & v. antepenult. FILI pro FILII ſc. tres, de quibus præceſſerat mentio. Saxum ſeptem verſuum, cujus primum tantum ob SIGNO FLORENTI adduxit *Bimardus* ex Fabr. Inſc. p. 252. (n. 42.), neſcivit idem bis in Fabretto legi, qui immemor, ſe jam dediſſe, ut ineditum iterum profert p. 418. n. 374. A *Bimardo* de Mediolanenſi diſſertationum ſuarum editione mendis typographicis ſcatente nimium queſto non adnotatum, in Taciti loco pro *cedo alterum* legi debere CEDO ALTERAM ſc. *vitem*, centurionum geſtamen: *quia fracta vite in tergo militis, alteram clara voce, ac rurſus aliam poſcebat.* quæ Tacitus verba ipſe ſtatim ſuffixit, rationem exponens, cur centurionem Lucillium τὸ ἐπώνυμον CEDO ALTERAM vocarint.

Vel ob Taciti a Bimardo opportune adducti vocem *vocabulum* tandem ſaxum quoddam *Bimardianum* do: *Murat.* 247: 3. *Alexandriæ in Aegypto. E ſchedis* D. de la Condamine *hauſit Clariſſ. Bimardus.* ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ ΚΑΙCΑΡΑ Μ ΑΥΡΗΛΙΟΝ CΕΟΥΗΡΟΝ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΝ ΕΥΤΥΧΗ ΕΥCΕΒΗ CΕΒΑCΤΟΝ ΤΟΝ CωΤΗΡΑ ΟΛΗC ΟΙΚΟΥΜΕΝΗC Μ ΑΥΡΗΛΙΟC ΜΕΛΛΕΚΑΙωC ΡΗΜΑΤΙΖω ΙΚΑ ΑΟΥΡΙΒ. Ex verſione *Bimardi*, qui in fine legendum ſuſpicatur ΧΡΗΜΑΤΙΖΩΝ ΑΘΥΡ ΙΒ. *Imperatorem Cæſarem Marcum Aurelium Severum Antoninum, Felicem, Pium, Auguſtum, Vniverſi Orbis Servatorem, Marcus Aurelius Cognomento* (fortaſſis die XII. Menſis Athyr; honorat.) Titulum ΣΩΤΗΡΟΣ, uno IESV noſtro dignum, abhinc annis decem oratione publica expoſui, in qua & numum memoravi in Aegypto quoque cuſum, ab viro legationibus obeundis claro, literarum antiquarum laude etiam clariore, Ez.

Span-

Spanhemio (de uſu Num. T. II. p. 500.) publici juris factum, intra cujus lauream, horrui referens, ΤΩ ΣΩΤΗΡΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΗΣ, legatur. Egregium vero orbis terrarum conſervatorem Neronem! --- *DI talem terris avertite peſtem.* In Alexandrino ſaxo menſis Aegyptiaci nomen ΑΘΥΡ pulcre reſtituit *Bimardus*: an pari uſus ſit felicitate in ΧΡΗΜΑΤΙΖΩΝ pro ΡΗΜΑΤΙΖωΙΚΑ, licet dubitare. Χρηματίζω græcis quoque ſignificare *appellor*, *nominor*, *nomen mihi imponitur*, dubitari non poteſt. vel in N. T. bis hoc ſignificatu occurrit: quem proinde, in *Sylloge Suiceriana* (in proferendis diverſis earumdem vocum ſignificationibus perquam ſterili) omisſum prorſus, addere in *Gloſſario* noſtro haud neglexinus. Sed ſi *M. Aurelius Melleceus* uno cognomine Μελλεκαῖος poſt nomen gentilitium *Aurelius* eſt uſus de more maxime ſolito, quid erat opus χρηματίζων ſuperaddi? at poterat addi, ſeu interjici, ſi alio præterea cognomine fuit uſus. quid ſi quod editum eſt retineamus, & explicemus, ΡΗΜΑΤΙ ΖΩΙΚΑ id eſt, *cognomento*, *ſigno*, ſeu etiam Taciti voce *vocabulo* ZOICA.

Heic teneat noſtras anchora jacta rates.

Pag. 14. *lin.* 23. *pro* mata *lege* mate
Pag. 20. *lin.* 6. *pro* Quomodo *lege* Quoquo modo

96